

אימון לניהול עצמי של הלמידה - SML

על המחנך לפעול כמורה מאמן, המלווה באופן אישי כל אחד מתלמידיו, כדי לסייע להם לקשור את הלמידה שלהם לתוצאות שאליהן הם שואפים במעגלי החיים שלהם, וכך להפוך אותה למשמעותית. המתודולוגיה והדרכים המעשיות

שאותן מפעיל המחנך מתבססות על האימון ועל הגישה של ניהול עצמי של למידה (SML), המניחה הנחות יסוד אחדות:

■ אנשים לומדים את מה שהוא משמעותי

בעבורם באופן אישי. החוקרים טוענים, כי הלמידה היא אפקטיבית ביותר כאשר היא פעילה, מכוונת למטרה ורלוונטית מבחינה אישית. אלו המבקשים להשפיע על למידתם של אחרים צריכים לנסות ליצור התאמה רבה ככל האפשר בין המטרות הרשמיות של תכנית לימודים לבין המטרות של הלומד עצמו (ברנדט, 1998). המחנך, המכיר בכך, מסייע לכל תלמיד לקשור את תהליכי הלמידה שלו אל תוצאות שהוא רוצה להשיג במגוון מעגלי החיים שלו, ובכך להפוך את הלמידה למשמעותית.

■ מודעות של התלמיד לעצמו היא מנוף

לקידום הלמידה שלו. למידה המודעת

לעצמה מאפשרת הכוונת המעורבות הלימודית על-ידי בחירת משאבים מנטליים לבניית ידע ומשמעות. מודעות ללמידה מקדמת גם את יכולת ההעברה של התלמיד. זהו מנוף מרכזי לטיפול לומד עצמאי (Grabinger, 1996). המחנך, הפועל כמאמן, מסייע לתלמיד לזהות את אזורי החוזק והצמיחה שלו, ולזהות את המיומנויות ואת הכישורים שהם נקודת התורפה ביחס להשגת המטרה, ולחזק אותם. במובן זה פועל המחנך כמאמן המסייע לתלמיד לחזק 'שרירים רפויים' (בראשי-אייזן ואחרים, 2008).

■ המחויבות ללמידה תתעצם כאשר התלמיד יהיה

מי שיציב לעצמו מטרה מאתגרת, יתחייב אליה ויבנה תכנית להשגתה. אנשים מיטיבים ללמוד כאשר הם מקבלים על עצמם מטרות מאתגרות אך בנות השגה (APA, 1997, בתוך ברנדט, 1998). הדרכה של המחנך לכל תלמיד בתהליך של עיצוב מטרה, תוך הפגנת ציפיות הצלחתו וביטחון ביכולתו, תסייע לו לעצב מטרה ראויה ולחוש שהוא מסוגל להשיג אותה. בניית חוזה למידה המיועד להשגת מטרה זו מעצימה את תחושת המחויבות של כל תלמיד להשגתה.

SML

גישה חלופית ללמידה שתוכננה במקור למבוגרים על-ידי פרופסור איאן קנינגהאם, ואומצה בשנים האחרונות במערכות חינוך בדרום אנגליה בהנהגת (South Downs Learning Centre SDLC) ותחת פיקוחו של פרופסור קנינגהאם.

גישה זו ממוקדת בפיתוח אסטרטגיות למידה יותר מאשר בתכני הלמידה. היא מבוססת על "קוריקולום של תהליך" ונתמכת על ידי התיאוריה: levels of learning שניסח Gregory Bateson, המבקשת להציב את "הלמידה כיצד ללמוד" במרכז תוכנית הלימודים.

(Cunningham, 2000)

"על-פי אחת מן ההגדרות הרבות הקיימות, האימון הוא תהליך מעצים המושתת על מערכת יחסים מתמשכת שמסייעת למתאמן להעמיק את הלמידה שלו, לשפר את ביצועיו ולשפר את איכות חייו"

(קיט, 2009)

מורים אכפתיים אינם מתירניים:

כלומר הם אינם מניחים לתלמידים לעשות כעולה על רוחם. הם דוחים את השיטה שבה מטרות הלמידה נקבעות כולן מראש, ושהתלמידים בסך הכול מבצעים את מטרותיו של אחר, וגם דוחים מתירנות מן הסוג הפותח מדי יום בשאלה "מה הייתם רוצים לעשות היום". תהליך בנייתן המשותף של מטרות הוא תהליך של הידברות מתמשכת ואינטליגנטית.

(נודינגס, 2008)

מפת דרכים המציגה את הצעדים שיש לעשות כדי להשיג את המטרה. מפה זו מחזקת את תחושת היכולת ומאפשרת לתכנן, לבצע ולהעריך התקדמות - השגת מטרה כרוכה ביכולת לראות באופן בהיר את הדרך אל התוצאה הרצויה והנכספת (עשור, 2001). יכולת זו היא שמאפשרת לתכנן ולפעול באופן שיטתי להשגת המטרה. המחנך המלווה את התלמיד בבניית תכנית ללמידה אישית מסייע לו לגזור מן המטרה יעדים, ולנסח אותם במונחים קונקרטיים ואופרטיביים. צעד אחר צעד מלווה המחנך את התלמיד בבחירה של פעולות שיקדמו אותו, באיתור מכשולים אפשריים ודרכים להתגברות עליהם, ואף בקביעת מקורות שאליהם ניתן לפנות לעזרה כאשר הוא נתקל בקשיים.

Self Managed Learning – SML

למידה אינה משהו שקורה ללומדים, אלא משהו שקורה על-ידי הלומדים (Zimmerman, 2001).

האישי והייחודי

על אף שחמש השאלות מהוות ציר התפתחות גנרי, המיועד לכל התלמידים, חשוב להדגיש כי הוא מקבל תוקף וממשות מעצם מהות יחסי הגומלין הנוצרים בין המחנך לכל תלמיד. מערכת היחסים הנרקמת בכל מפגש של המחנך ותלמיד הינה יצירה ייחודית וחד פעמית, שיסודה הוא הדיאלוג והקשר המתקיימים בין שניים בזמן ומקום ייחודיים.

SML היא גישה המיועדת לפיתוח מיומנויות של למידה בניהול עצמי לאורך כל החיים, ומבקשת לפתח את המודעות של התלמידים לעצמם ולדרכים שבאמצעותן הם לומדים. גישה זו מציעה דרך ללמידה, שהיא מעבר לתכנית הלימודים הקבועה. היא מבקשת להציב הזדמנויות לתלמידים באופן שיתאים ביותר לצרכים ולעניין האישי שלהם. בגישה זו בונה כל לומד, עם המחנך המלווה אותו, הסכם ללמידה אישי, הנבנה על-פי נקודות החוזק ואזורי הצמיחה שאותם הוא ממפה בתחילת התהליך, בהתאם לתחומים שבהם בחר להעמיק. התהליכים לבניית ההסכם ולהפעלתו מתרחשים באופן אישי ובקבוצה.

הסכם הלמידה

ההסכם הוא בין התלמיד, המתחייב להשיג את מטרות הלמידה שלו, לבין המחנך, המנחה אותו ותומך בו בתהליך. התלמידים העובדים עם המחנך שלהם מתבקשים לענות על חמש שאלות הנוגעות לחוויית הלמידה שלהם. השאלות מדרבנות אותם לזהות מה הם רוצים ללמוד ומה הם צריכים לעשות כדי ללמוד את הדברים. התשובות לשאלות אלו מעצבות את הבסיס להסכם למידה פרטני, שבו המטרות, שיטות הלמידה והקריטריונים להצלחה מוצעים על-ידי כל תלמיד. תשובות אלה מספקות לו מסגרת לקביעת יעדים, מביאות לתשומת ליבו חוויות עבר שעשויות להיות רלוונטיות למטרה הנוכחית שלו, מאפשרות לו לבדוק היכן הוא ניצב עכשיו ביחס למקום שאליו הוא שואף להגיע, ומבנות תבחינים שעל-פיהם תוערך התקדמותו (Sankey, 2008).

חמש השאלות

1. שאלה ראשונה - "מאיפה באתי?"

מתמקדת בתמונות ילדות, בהצלחות בעבר שיכולות להיות בסיס ומנוף להתקדמות נוספת.

2. שאלה שניה - "מי אני?"

מתמקדת בזהות העצמית של כל תלמיד, באיתור אזורי החוזק והצמיחה של התלמידים, וכן בזיהוי תחומים הזקוקים לחיזוק - נקודות לשיפור.

3. שאלה שלישית - "לאן אני הולך?"

ממוקדת בהגדרת המטרות של התלמיד לעתיד רחוק יותר, ובניסוח יעדים לעתיד הקרוב.

4. שאלה רביעית - "איך אני אגיע לשם?"

מובילה לכתיבת תכנית למידה אישית של התלמיד, הכוללת מרכיבים כגון: פעולות וארגון זמן. בשלב זה גם נחתם חוזה אישי.

5. שאלה חמישית - "איך אדע שהגעתי?"

בדיקת היעדים להשגת המטרות ומדדי הצלחה, הגשמת חוזה - טבלת מעקב, תחזוקת חוזה.